
Fire år med brutal borgerkrig i Jemen

LEDER

SONJA KALSVIK

sonjakalsvik@gmail.com

Sonja Kalsvik er jordmor og jobber ved Oslo universitetssykehus. Hun har vært på flere oppdrag for Leger Uten Grenser som jordmor eller medisinsk leder, siste gang i Jemen i 2017. Hun er styremedlem i Leger Uten Grenser.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Den langvarige krigen skader og dreper sivile, paralyserer helsevesenet, hemmer infrastrukturen og gjør mattilførselen ustabil.

Da jeg reiste hjem fra Jemen i 2017, forlot jeg et sykehus som var oversvømt av pasienter. Skolen ved siden av hadde blitt et kolerasenter med 150 senger og opp mot 300 nye pasienter hver dag. Stedet var et godt bilde på hvor ødeleggende borgerkrig er på flere plan: urent vann og dårlige sanitære forhold, matmangel, massiv spredning av sykdom, mangel på utstyr og helsepersonell, og få nødhjelpsaktører til å behandle pasienter og stoppe sykdomsutbrudd (1). Da, som nå, håpet jeg at konflikten snart skulle være over. Spesielt fordi jeg gang på gang så hvor hardt de minste og de svakeste ble rammet.

Det er vanskelig å beskrive den desperate situasjonen i Jemen. Jeg har mange ganger stått overfor pasienter som man kunne ha reddet – om de bare hadde kommet dagen før. Jeg har møtt kvinner i fødsel som måtte vente natten gjennom før de kunne dra til sykehuset. Ofte resulterte denne ventingen i en dødfødt baby. Jeg har vært på fortvilet leting etter flere venekanyler for å kunne gi livreddende behandling til koleraspasienter. Og jeg har grått mine tårer over barn som har sett foreldrene bli drept like foran dem.

Helsevesenet i Jemen har kollapset. Årsakene til dette er mange. Offentlige sykehus og klinikker stenges som følge av at helsepersonell ikke får lønninger; offentlig ansatte fikk sist utbetalt full lønn i august 2016 (2). De få sykehusene og klinikkene som fremdeles forsøker å holde åpent, får ikke nytt utstyr og medisiner, fordi slikt ikke kommer inn i landet. Konsekvensene for helsen til sivilbefolkningen er katastrofale. Selv om pasientene klarer å komme seg til sykehus, kan de ikke behandles, på grunn av manglende ressurser. Dette gjelder også forebyggende helsehjelp som vaksiner og behandling av kroniske sykdommer.

Økonomien er også påvirket av krigen, noe som viser seg gjennom arbeidsledighet, økende priser, svekket valuta og importrestriksjoner. Det er vanskelig å sikre forsyninger av mat og drivstoff. Drivstoff er helt essensielt for å frakte mat, medisiner og pasienter. De fleste sykehus har dessuten aggregat som eneste strømforsyning og er dermed helt avhengige av drivstofftilførsel.

Krigen har ført til at mange familier ikke har råd til å gi barna sine nok mat. Vi i Leger Uten Grenser har behandlet over 4 800 barn for underernæring i flere provinser – Hajjah, Saada, Amran, Ibb og Taiz (2). Selv om det ikke ble erklært «hungersnød» i landet i desember, er situasjonen mer enn kritisk nok, og for å unngå at den blir enda verre er det avgjørende at nødhjelpen når fram dit den trengs mest (3, 4).

Sivilbefolkningen står overfor enorme utfordringer. Siden mars 2015 har vi behandlet over 90 000 mennesker for krigsskader og tatt imot nesten en million mennesker på våre akuttavdelinger. I tillegg har vi bistått ved over 64 000 fødsler og behandlet over 100 000 mennesker for kolera (2). Men situasjonen for humanitære organisasjoner som ønsker å hjelpe, er svært vanskelig. Leger Uten Grenser har blitt angrepet flere ganger i Jemen, og vi så oss i november nødt til å legge ned arbeidet i Ad Dahle-provinsen etter gjentatte målrettede angrep. Fem ganger har våre sykehus eller klinikker blitt bombet av den saudis- og emirat-ledede koalisjonen (SELC). I tillegg blir vi motarbeidet med stadig vanskeligere byråkratiske og administrative hindre (2).

Konflikten i Jemen er politisk og må løses politisk (5). Forhandlingene i Sverige i desember gir litt håp. Mitt store ønske for 2019 er at dette er året freden kommer tilbake til Jemen, slik at barna kan spise seg mette og trygt dra til skolen, og nybakte mødre kan dra hjem med barnet sitt.

Inntil det skjer, må humanitære organisasjoner få bidra fritt og effektivt. Bomber og byråkrati skal ikke hindre at uavhengig, nøytral og upartisk humanitær hjelp når frem. Vi ber derfor alle parter i konflikten om å sørge for at humanitære organisasjoner får uhindret tilgang til å hjelpe de som trenger det mest.

LITTERATUR

1. Leger Uten Grenser. Akutt nødhjelp må til for å få kolerautbruddet i Jemen under kontroll. <https://legerutengrenser.no/nyheter/akutt-nodhjelp-ma-til-for-a-fa-kolerautbruddet-i-jemen-under-kontroll> (22.1.2019).
2. Médecins Sans Frontières. Yemen. <https://www.msf.org/yemen> (16.1.2019).
3. Integrated Food Security Phase Classification (IPC). Yemen: Acute Food Insecurity Situation December 2018–January 2019. <http://www.ipcinfo.org/ipc-country-analysis/details-map/en/c/1151858/> (22.1.2019).
4. Leger Uten Grenser. Står Jemen på randen av hungersnød? <https://legerutengrenser.no/nyheter/star-jemen-pa-randen-av-hungersnod-6> (22.1.2019).
5. FN-sambandet. Konflikter: Jemen. <https://www.fn.no/Konflikter/Jemen> (18.1.2019).

